

AS ONE

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ AS ONE

ΟΜΙΛΙΑ
Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ
PERFORMANCE

Η Marina Abramović αναπτύσσει τη θεωρία της για τις long duration performances και για τη φιλοσοφία της Μεθόδου της.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
MARINA
ΑΒΡΑΜΟΝΙĆ

«Η Μέθοδος έχει φύγει πια από μένα και ανήκει στο κοινό».

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

«Πιστεύω στους ανθρώπους, την όρεξή τους να αλλάξουν αυτόν τον τόπο».

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΑ PROJECTS ΤΩΝ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Οι καλλιτέχνες μιλούν για την εμπειρία τους και την απήχηση του έργου τους στο κοινό.

ΔΙΕΥΡΥΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Ο πρώτος μήνας του AS ONE ήταν μια αποκάλυψη για όλους. Για όσους επισκέφθηκαν την έκθεση, γι' αυτούς που εργάστηκαν γι' αυτήν, για όσους κατέγραψαν, γι' αυτούς που τη συνέλαβαν και τη διοργάνωσαν. Για πρώτη φορά στην Αθήνα παρουσιάστηκε ένα πρόγραμμα αφιερωμένο στην performance με τόσους καλλιτέχνες, με τέτοια συμμετοχή κοινού, με τόση ενέργεια. Κάποιοι το χαρακτήρισαν γεγονός της χρονιάς, πολλοί εντυπωσιάστηκαν, άλλοι ήρθαν κι έφυγαν σκεπτικοί. Το βέβαιο είναι ότι το AS ONE, οι performances, η Μέθοδος Abramović, οι συζητήσεις, εντυπωσίασαν, θετικά ή όχι, μίλησαν στην καρδιά του κοινού, έγιναν αποδεκτά ή απορρίφθηκαν. Αυτός είναι ο σκοπός του NEON, να φέρει το κοινό σε επαφή με όλες τις μορφές της σύγχρονης τέχνης, να διευρύνει τις δυνατότητες, να κεντρίσει τις συνειδήσεις, να προσφέρει στον κόσμο την ευκαιρία να γευτεί την ενέργεια της σύγχρονης τέχνης.

Στις πέντε εβδομάδες της έκθεσης μέχρι σήμερα, 30.000 άνθρωποι επισκέφθηκαν το Μουσείο Μπενάκη, παρακινούμενοι από φίλους, από δημοσιεύματα, από περιέργεια, και οι περισσότεροι νέοι άνθρωποι, γεμάτοι ενέργεια και ενδιαφέρον για καινούργιες εμπειρίες. Περισσότεροι από 9.000 άνθρωποι αισθάνθηκαν την ανάγκη να περιγράψουν τις εντυπώσεις τους στο χαρτί, να αποτυπώσουν αυτό που βίωσαν. Οι 29 καλλιτέχνες δοκιμάζουν τα όρια του σώματος και του νου και γίνονται αποδέκτες της ανταπόκρισης του κοινού επί 8 ώρες την ημέρα. Το Μουσείο Μπενάκη γεμίζει καθημερινά από τον ενθουσιασμό των 121 ανθρώπων που δουλεύουν για την άρτια παρουσίαση του AS ONE. Μέχρι σήμερα 26 καλλιτέχνες και άνθρωποι από διάφορους τομείς της τέχνης πραγματοποίησαν 21 ομιλίες και 12 εργαστήρια, συζητώντας για την performance, την ιστορία της και τη σχέση της με άλλες μορφές τέχνης.

Το AS ONE επιβεβαιώνει απόλυτα τον χαρακτηρισμό του ως ένα ζωντανό εργαστήριο τέχνης, που δημιουργήθηκε από το όραμα του NEON και του MAI να προάγουν την τέχνη της performance και να αναδείξουν τους έλληνες καλλιτέχνες του χώρου. Και δίνει τη δύναμη στον NEON να συνεχίσει αυτό που με πάθος ξεκίνησε πριν από 3 χρόνια: να γνωρίσει τη σύγχρονη τέχνη στο ευρύ κοινό, με ελεύθερη πρόσβαση, σε όλη την πόλη, σε μουσεία και σε δημόσιους χώρους.

Ελίνα Κουντούρη
Διευθύντρια NEON

— Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ PERFORMANCE

Η Marina Abramović αναπτύσσει τη θεωρία της για τις long durational performances και για τη φιλοσοφία της Μεθόδου της

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

Η performance είναι μια πολύ σημαντική και δυνατή μορφή τέχνης. Μια άυλη μορφή τέχνης, η οποία, ακριβώς επειδή είναι άυλη, δίνει ζωή σε αυτό το μέσο. Μπορεί να ακούσετε από φίλους για μια συγκεκριμένη performance ή να διαβάσετε γι' αυτήν, αλλά δεν είναι το ίδιο. Το πραγματικό, το αληθινό, είναι να το δείτε από κοντά.

Είναι σημαντική γιατί μας διδάσκει να βρισκόμαστε στο παρόν. Είναι σύνθετες να αναπολούμε το παρελθόν, να νιώθουμε μεταμέλεια γι' αυτά που συνέβησαν στο παρελθόν ή να βρισκόμαστε νοερά στο μέλλον, αλλά για κάποιο λόγο δεν σκεφτόμαστε το παρόν. Για κάποιο λόγο το εδώ και το τώρα μας διαφεύγει, γιατί νοερά βρισκόμαστε συνεχώς κάπου αλλού. Μπορεί να βρισκόμαστε εδώ, να με ακούτε, αλλά κάποια στιγμή μπορεί να κοιτάξετε να στείλετε και κάπως έτσι κάνετε το παρόν. Το παρόν είναι η μόνη πραγματικότητα, δεν έχουμε άλλη. Το παρόν, σε αυτόν εδώ τον χώρο, εγώ και εσείς, ακριβώς αυτή τη χρονική στιγμή, αυτή είναι η μόνη πραγματικότητα. Μια επερχόμενη στιγμή, μπορεί ένας αστροειδής να χτυπήσει τη Γη και να εξαφανιστούμε. Αυτό είναι κάτι απρόβλεπτο, που δεν μπορούμε τώρα να γνωρίζουμε.

Στα 70's είχαμε το body art. Ένας αμερικανός καλλιτέχνης έλεγε ότι το σώμα είναι το μέρος που «θα συμβεί». Έτσι λοιπόν οι καλλιτέχνες της performance χρησιμοποιούσαν το σώμα. Το πρώτο πράγμα που έκαναν ήταν να δουν πώς είναι το σώμα. Πού είναι ο πόνος; Πώς κόβω το σώμα μου; Το ξυράφι ήταν το υλικό, το αίμα ήταν το χρώμα. Έπειτα, στα 80's οι τάσεις στην τέχνη άλλαξαν, καθώς ανέρχονταν οι γκαλερί και οι έμποροι τέ-

χνης. Η performance δεν μπορεί να πουληθεί και υπήρχε πίεση στους καλλιτέχνες να αφοσιωθούν στη ζωγραφική. Στα τέλη του '80 είχαμε την εμφάνιση του AIDS και πολλοί άνθρωποι πέθαναν. Ήρθε λοιπόν πάλι στο προσκήνιο η συνείδηση του σώματος. Επέστρεψε όμως με άλλους τρόπους, όπως με τον Leigh Bowery που δούλευε με ομοφυλόφιλους και διεμφυλικούς, προσδίδοντας μια άλλη αισθαντικότητα στις performances. Μετά περάσαμε στα βίντεο και μετά πάλι πίσω στις performances. Τώρα, με την οικονομική κρίση, επανερχόμαστε στις performances επειδή η υλική τέχνη είναι ακριβό αγαθό.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

Η performance ασχολείται με το παρόν και έχει ενδιαφέρον το πώς ένας καλλιτέχνης στο παρελθόν εργαζόταν πάνω σε ένα έργο τέχνης. Δεν είναι μια απλή διαδικασία. Πρέπει να προετοιμαστεί. Πάρτε ως παράδειγμα τον Τσενίνο Τσενίνο, αναγεννησιακό ζωγράφο και συγγραφέα, ο οποίος έδινε συμβουλή στους καλλιτέχνες της εποχής: αν έχετε να ζωγραφίσετε την Καπέλα Σιζίνα ή να φτιάξετε ένα σπουδαίο έργο τέχνης, πώς προετοιμάζεστε; Πρέπει πρώτα ο καλλιτέχνης να σταματήσει να δουλίζει πάνω στο έργο τέχνης δεν πρέπει να έχει ερωτικές επαφές, τρεις εβδομάδες πριν την έναρξη των εργασιών πρέπει να βάλει το χέρι του σε γύψο [το δεξί ή το αριστερό, ανάλογα αν είναι δεξιόχειρας ή αριστερόχειρας] και λίγο πριν ξεκινήσει να εργάζεται πάνω στο έργο τέχνης, να σηπείσει τον γύψο. Τότε μόνο είναι έτοιμος! Στην Ασία

(Ιαπωνία, Ινδία, Κίνα) είχαν άλλες μεθόδους προετοιμασίας. Λένε ότι ο καλλιτέχνης πρέπει να περάσει μεγάλα διαστήματα απομόνωσης, σε μέρη κοντά σε καταρράκτες ή ιδιαίτερους σχηματισμούς βράχων, σε κορυφές βουνών, κοντά στη φύση και να βρίσκεται σε μια κατάσταση διαλογισμού για μεγάλα χρονικά διαστήματα, χωρίς να τρώει πολύ φαγητό ή να καταναλώνει πολύ νερό, και να αντιμετωπίσει αυτό που λέγεται «ενέργεια τσι» που υπάρχει στη φύση. Με αυτού του είδους την προετοιμασία θα βρεθεί στο στούντιό του και θα δημιουργήσει ένα πραγματικό έργο τέχνης.

Ο καλλιτέχνης πρέπει να «κλιθεί» και σκεφτόμουν τι μπορεί να σημαίνει αυτό. Νιώθω τον εαυτό μου σαν ένα ρήγμα. Γεννήθηκα στην πρώην Γιουγκοσλαβία, η οποία γεωγραφικά είναι ένα ρήγμα ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή, ένα ρήγμα ανάμεσα στη δυτική αντίληψη του χρόνου και στην ανατολική αντίληψη του χρόνου. Ένωθα ότι έπρεπε να πάω στην Ανατολή να πάρω και να επιστρέψω στη Δύση για να δώσω. Παρότι γεννήθηκα στην πρώην Γιουγκοσλαβία, δεν ένιωσα ότι ανήκω εκεί σαν καλλιτέχνης. Έζησα στην Ολλανδία 30 χρόνια, αλλά

δεν ένιωσα Ολλανδή. Νιώθω ότι όλος ο πλανήτης είναι το στούντιό μου. Πάντα δίνω συμβουλή στους νέους καλλιτέχνες: πρέπει να ταξιδέψεις, πρέπει να δεις τον κόσμο, να δεις παικίλια, να δεις πώς είναι αυτός πλανήτης και να μάθεις από αυτό.

Τα πρώτα ταξίδια που έκανα ήταν σε έρημους. Για μένα οι έρημοι ήταν σημαντικές. Σκεφτόμουν ότι ο Ιησούς Χριστός πήγε στην έρημο, ο Μωυσής πήγε στην έρημο, ο Βούδας πήγε στην έρημο. Όλοι αυτοί πήγαν στην έρημο σαν τίποτα και επέστρεψαν ως κάτι. Κάτι πρέπει να υπάρχει στην έρημο. Ακριβώς επειδή δεν υπάρχει τίποτα εκεί, έρχεσαι αντιμετώπιος με τον ίδιο σου τον νου. Και ο νους είναι ο μεγαλύτερος φίλος και ο μεγαλύτερος εχθρός μας την ίδια στιγμή. Είναι εύκολο να ελέγχεις το σώμα, αλλά πολύ δύσκολο να ελέγχεις τον νου»

ακριβώς είναι η performance. Απόλυτος έλεγχος, από τη μία μεριά, και απόλυτη ελευθερία, απ' την άλλη. Όταν καταφέρνεις μια τέτοιου είδους ισορροπία, μπορείς να στείλεις το κοινό στο διάστημα. Τότε δεν σκέφτεσαι το παρελθόν ή το μέλλον. Βρίσκεσαι στο παρόν και ο χρόνος παύει να υπάρχει. Φυσικά και υπάρχουν κακές performances, που σε κάνουν να νιώθεις ότι έχασες χρόνο, όταν όμως δεις κάτι καλό και βαθυστόχαστο, νιώθεις ότι είναι μια εμπειρία που μπορεί να σου αλλάξει τη ζωή.

LONG DURATIONAL PERFORMANCES

Ένα σημείο που συνειδητοποίησα στα 45 χρόνια της καριέρας μου, που πραγματικά σε αλλάζει, οι πιο έντονες συναισθηματικά στιγμές της ζωής μου, είναι οι long durational performances. Ακριβώς επειδή η ζωή κινείται σε γρήγορους ρυθμούς και υπάρχει τόσο μεγάλη επιρροή της τεχνολογίας στη ζωή μας. Είμαστε εθισμένοι στην τεχνολογία. Παρότι η τεχνολογία εφευρίσκει πράγματα ώστε να έχουμε περισσότερο ελεύθερο χρόνο, τελικά η τεχνολογία καταλαμβάνει όλο τον χρόνο μας. Πραγματικά πιστεύω ότι όσο λιγότερο χρόνο έχει κανείς στην καθημερινή του ζωή τόσο περισσότερο χρόνο πρέπει να αφιερώνει στην τέχνη.

Έτσι σκέφτηκα τις long durational performances. Όταν μια performance διαρκεί 2-3 ώρες, λίγες μέρες, τότε έχεις χρόνο να ανακτήσεις δυνάμεις. Όταν όμως διαρκεί 1, 2, 3 μήνες, δεν είναι απλά performance, είναι η ίδια η ζωή. Όταν παίζεις τόσο καιρό ένα ρόλο είναι κάτι εξαντλητικό, δεν μπορείς να υποδέσσαι για τόσο μεγάλα διαστήματα. Είναι αυτό που αποκαλώ «πραγματικός εαυτός», έρχεσαι αντιμετώπιος με τον ίδιο

σου τον εαυτό. Η μακράς διάρκειας τέχνη είναι βαθυστόχαστη τέχνη. Η μακρά διάρκεια δεν έχει να κάνει μόνο με την performance. Βρίσκεται στις επιστήμες, στη φύση. Παντού υπάρχουν έργα μακράς διάρκειας.

Αυτό που έχει μεγάλη σημασία στις performances είναι το πώς μπορείς να μεταβείς σε αυτό που λέγεται «ανώτερος εαυτός». Όταν δημιουργείς κάτι, είναι σαν τη διαδικασία του τοκετού. Δίνεις όλη σου την ενέργεια καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια για να δημιουργήσεις κάτι εξαιρετικό. Όμως, όσο πιο ψηλά ανεβαίνεις ως δημιουργός τόσο πιο χαμηλά πέφτεις ως άνθρωπος. Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα με το body drama. Το ίδιο συμβαίνει σε μια μεγάλη συναυλία, με εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους σε ένα στάδιο. Ο μουσικός δίνει μια μαγική συναυλία και νιώθει όλη την ενέργεια του κοινού να συσσωρεύεται μέσα του. Έπειτα η συναυλία τελειώνει, τα φώτα σβήνουν και ο μουσικός απομένει με όλη την ενέργεια του κοινού μέσα του... και δεν ξέρει τι να κάνει με τόση ενέργεια. Η ενέργεια που τον ζωντανεύει κατά τη διάρκεια της συναυλίας τον σκοτώνει μετά το πέρας της. Βρίσκει λοιπόν διεξόδους στο ποτό ή στα ναρκωτικά, ώστε να μπορέσει να προμηθεί. Στον ανατολικό κόσμο έχουν διάφορα συστήματα. Πρακτικούς τρόπους ώστε να μπορέσει κανείς να διαχειριστεί αυτή την πλεονάζουσα ενέργεια και να δημιουργήσει κάτι θετικό.

Στους ανατολικούς πολιτισμούς, σε καταστάσεις διαλογισμού, όπως κάνουν οι θιβητιανοί μοναχοί, οι Ινδοί ή οι Σαμάνοι στη Βραζιλία, μπορούν να διαχειριστούν αυτή την ενέργεια. Οι θιβητιανοί μοναχοί μπορούν να καθίσουν έξω, γυμνοί στους -25 βαθμούς. Βάζουν τους μαθητές τους να τοπο-

θετήσουν βρεγμένες πετσέτες στους βραχίονές τους και κάνουν διαγωνισμό για το ποιος θα στεγνώσει περισσότερες πετσέτες και το κάνουν αυτό για διασκεδάση. Έχουν τη λεγόμενη «πρακτική τούμο», για την οποία εξασκούνται τέσσερα χρόνια, ώστε να μπορούν να ανεβάζουν κατά βούληση τη θερμοκρασία του σώματός τους. Η νοερή απεικόνιση της φωτιάς μπορεί να αυξήσει τη θερμοκρασία του σώματος 10 με 20 βαθμούς. Είναι αδύνατο να κατανοήσουμε πώς το καταφέρνουν, όμως πράγματι το καταφέρνουν και όντως στεγνώνουν πετσέτες! Έκανα από τους λόγους που ταξίδεψα στην Ανατολή. Είχα την περιέργεια να μάθω πώς ακριβώς δούλευουν αυτά τα πράγματα και πώς μπορούν να με βοηθήσουν στις performances.

Η «ΜΕΘΟΔΟΣ ABRAMOVIC»

Ένα μίγμα από τις παλαιότερες τεχνικές που έχω μάθει είναι η άσκηση καταμέτρησης κόκκων ρυζιού. Πρέπει πρώτα να αποφασίσετε πόση ποσότητα θα καταμετρήσετε. Αν έχετε φακή και ρύζι μαζί σε ένα σωρό, θα πρέπει να αποφασίσετε αν θα καταμετρήσετε μόνο τη φακή ή μόνο το ρύζι, αν πρώτα θα διαχωρίσετε τη φακή απ' το ρύζι ή αν θα καταμετρήσετε και τα δύο είδη κόκκων μαζί. Αν αποφασίσετε να τα κάνετε όλα μαζί θα πρέπει να έχετε τη δύναμη της θέλησης να φτάσετε μέχρι το τέλος. Διότι αν τα καταφέρετε με το ρύζι, τότε μπορείτε να τα καταφέρετε και στη ζωή. Ακριβώς αυτό είναι η δύναμη της θέλησης. Αν θεωρήσετε ότι η καταμέτρηση θα σας πάρει 5 ώρες, μην το κάνετε. Δοκιμάστε με μικρότερες ποσότητες. Δημιουργήστε εφικτούς στόχους και ολοκληρώστε τους. Η ιδέα της ολοκλήρωσης ενός στόχου είναι πολύ ση-

μαντική. Το ρύζι είναι ένα καλό παράδειγμα για το πώς δουλεύει ο νους. Αρχίζετε την καταμέτρηση και στα 5 λεπτά αρχίζετε να βαριέστε, να θεωρείτε τρελό αυτό που κάνετε, να θυμώνετε, να απογοητεύεστε γιατί δεν είναι ορατή η ολοκλήρωση του στόχου. Αν όμως νιώσετε όλα αυτά τα συναισθήματα και φτάσετε στο σημείο να πείτε: «θα το κάνω», τότε ένα απίστευτο συναίσθημα ευτυχίας σας κατακλύζει. Στη συνέχεια αλλάζει η αναπνοή και, όταν συμβαίνει αυτό, σημαίνει ότι όλα τα μέρη του σώματος έχουν την ίδια ποσότητα οξυγόνου και αυτό σταθεροποιεί τις διαδικασίες του νου και ειδικά της καρδιάς. Τότε έρχεστε στον παρανοϊκό χρόνο και δεν έχει σημασία πόσο χρόνο θα μείνετε εκεί. Το ρύζι πλέον δεν έχει σημασία. Αυτό που έχει σημασία είναι η αίσθηση του παρόντος. Το ρύζι είναι απλά το μέσο που θα σας οδηγήσει σε αυτή την κατάσταση.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και όταν στέκεστε σε μια πλατφόρμα, μπροστά σε κοινό, με ακουστικά που εμποδίζουν τους εξωτερικούς ήχους και κλειστά μάτια. Στέκεστε μόνος/η στην πλατφόρμα, με τη δική σας ενέργεια, έχετε όμως αδράτη υποστήριξη από την ενέργεια του κοινού που σας παρακολουθεί. Είστε μόνος/η ακούγοντας τους χτύπους της καρδιάς σας, αλλά νιώθετε την παρουσία του κοινού. Από όλες τις τεχνικές που έχω μάθει όλα αυτά τα χρόνια, σκέφτηκα να δημιουργώ κάτι χρηστικό. Δεν χρειάζεται να είστε απαραίτητα καλλιτέχνης για να συμμετέχετε σε αυτή τη διαδικασία. Δεν έχει σημασία το επάγγελμά σας. Ο καθένας μπορεί να συμμετέχει σε αυτή τη διαδικασία και να κερδίσει από αυτή.

(Απόσπασμα από τη διάλεξη της Marina Abramovic στο Μουσείο Μπενάκι, 19/3/2016)

— ΤΑ PROJECTS ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Δημήτρης Χειμώνας: Ενώ άρχισα γιορτάζοντας τα γενέθλιά μου κατ' επανάληψη, σιγά-σιγά τα ακύρωσα. Η πράξη μετάβασης από μια ηλικία σε μια άλλη μεταμορφώθηκε σε πράξη ταξινόμησης και διαμερισμού του πραγματικού χρόνου στο μουσείο. Η κάθε στιγμή έγινε μια αναγέννηση, μια νέα εξόρμηση στο άγνωστο του χρόνου που μας φθείρει και ξεγελά με μάταιους εορτασμούς. Ο κόσμος έπαιξε το παιχνίδι των γενεθλίων μαζί μου, τραγούδησε, φόρεσε καπελάκια, έφερε δώρα, μου μίλησε για τον χρόνο που χάνουμε και κερδίζουμε. Ό,τι μένει από την performance είναι το δέος της διαπίστωσης πως κάποτε όλοι μας υπήρξαμε παιδιά. «Γενέθλια»

Σεραφίτα Γρηγοριάδου: Το δικό μου project είχε σαν βασικό μοτίβο ένα τραγούδι, το οποίο επαναλάμβανα 8 ώρες επί 5 μέρες. Μετά την πρώτη μέρα, το τραγούδι αποδομήθηκε μέσα μου... η μελωδία, ύστερα από ώρες αυτοσχεδίασμών κατά τη διάρκεια της performance, χάθηκε και τη διαδέχονταν άλλες, καινούργιες μελωδίες... οι στίχοι έγιναν σπαράγματα λέξεων, απόνχοι κομματιασμένων φωνημάτων... έχοντας πάντα ως άξονα το αρχικό τραγούδι, όπως συναντούσα τα μάτια των ανθρώπων και βίωνα μαζί τους μια κοινή στιγμή, το τραγούδι γινόταν πάντα κάτι άλλο. Ο μάρτυρας μιας στιγμιαίας κοινής μνήμης. Κι εγώ δεν ήμουν πια εγώ... δεν είχα ταυτότητα... ήμουν ο μεσάζοντας του βιώματος μιας κοινής μνήμης που το τραγούδι μαρτυρούσε την ύπαρξη της. «Το τραγούδι που δεν τελειώνει»

Στο έργο «Medea: Impulse & Fear» ο επισκέπτης και η performer Μαρία Herranz εμπλέκονται σε μια συμβιωτική σχέση που καταλήγει σε μια παρορμητική επιλογή κειμένων από τη «Μήδεια» του Σενέκα. Καθώς, στη διάρκεια της ημέρας, οι μονόλογοι της Μήδειας επαναλαμβάνονται σε διαρκώς μεταβαλλόμενα σενάρια, ακολουθώντας την εναλλαγή της επικοινωνίας μεταξύ επισκέπτη και performer, μορφοποιείται και η φύση της τραγωδίας της Μήδειας, ξένη σε μια ξένη χώρα.

Η μοναξιά και η επανάληψη, η άγρια φύση και η προεμία διατρέχουν το έργο «Δικαιώνω την ύπαρξή μου» του Σπύρου Χαραλαμπίδου. Ο μόχθος παλεύει με τη φύση, το περιβάλλον ως έννοια και ως υλικό επιδρά στη μοναξιά του ατόμου, προκαλώντας κινήσεις βίαιες και ανάγκη για επαφή. Ο καλλιτέχνης, επί 8 ώρες, μοχθεί με όγκους ξύλου, παλεύει να τους σμιλέψει με ανθρώπινα εργαλεία, να τους φέρει στα μέτρα του, να τους μετασχηματίσει. Έχον και κινήσεις επαναλαμβάνονται, σε αντίθεση με τις διαστάσεις και τα σχήματα που αλλάζουν συνεχώς.

Αλέξανδρος Μιχαήλ: Στο έργο «Η Αιώνια Φωτιά που μέσα τους καίει και τους φωτίζει» μετέφερα σάκουσ άμμου από τη μία μεριά του χώρου στην άλλη. Μια μάταιη, κοπιαστική και επαναλαμβανόμενη δράση, που δοκίμαζε τα όρια του σώματος, της αντοχής και της θέλησής μου. Στην αρχή το πήρα πολύ ηρωικά. Αλλά σύντομα το ίδιο μου το σώμα άρχισε να με εγκαταλείπει. Πάλευα με τον θυμό και την αποδοχή. Όταν κατέρρευσα τελειώσα, είχα πλέον ηττηθεί. Το βάρος με ανάγκαζε να συμφιλιωθώ με την πραγματικότητα. Βρήκα γαλήνη. Το κοινό συνέπασχε. Πολλοί ήθελαν να με βοηθήσουν. Η πάλη ενάντια στη βαρύτητα μας είναι πολύ οικεία.

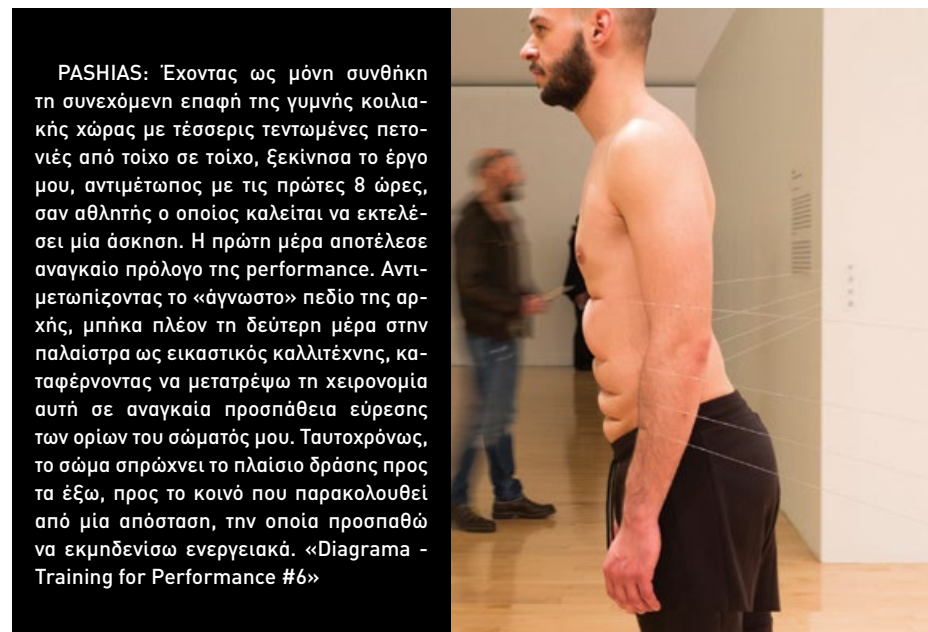
Γιάννης Καρούνης: Για πρώτη φορά υπέβαλα ένα έργο μου και τον εαυτό μου σε long durational performance και εξεπλάγην θετικά με τις αντοχές και τα όρια του ανθρώπινου σώματος και πώς αυτά μπορούν να διεκρινθούν, αλλά και να ξεπεραστούν, κατά τη διάρκεια της παράστασης. Με σιγουριά μπορώ να πω ότι έχει ξεκλειδώσει μέσα μου ένα κομμάτι του εαυτού μου που είναι γεμάτο εργαλεία και μηχανισμούς για την κατανόηση της κατάστασης του παρόντος και τη σημαντικότητα της στιγμής που βιώνονται τα γεγονότα. Ήταν απαραίτητο να κατανοήσω τη συμπεριφορά των θεατών, αλλά και τη σχέση μας που διαδραματιζόταν στο τώρα, όπου το παρελθόν και το μέλλον κορρεύουν αγκαλιά με την πραγματικότητα. «Orbital»

Για οκτώ ώρες, η Ιρλανδή καλλιτέχνης Amanda Coogan περιδιαβαίνει το μουσείο, μεταφέροντας ορισμένα αντικείμενα και κάνει αισθητή την παρουσία της: τρεις σκάλες και 25 μέτρα ύφασμα. Χρησιμοποιώντας τις σκάλες, το ύφασμα, το σώμα της και τον χρόνο, η Coogan επιχειρεί να εξερευνήσει το παράδοξο μέσα στην κανονικότητα. Οι σκάλες, για την ίδια, είναι ένα μέσο για να αλλάξουμε τη θέση μας, να μας μεταφέρει σε ένα διαφορετικό μέρος. Περιπατά, κουβαλώντας αυτή τη δυνατότητα, την αδέξια, βαριά και επικίνδυνη δυνατότητα. Το ύφασμα που κρατά, τυλίγει και καλύπτει άπειρες αλληγορίες. Ο χρόνος και η διάρκεια επιδρούν δραστικά στην performance, προσκαλώντας το χάος, το άγνωστο, την αποτυχία ή και στιγμές απεριγραπτής ομορφιάς. Η Coogan παίζει με την ποιητική διάσταση των υλικών που χρησιμοποιεί. Αυτό το έργο νέας ανάθεσης απευθύνεται στη συνείδηση του κοινού, ο καθένας το αντιλαμβάνεται σύμφωνα με τις προσωπικές του εμπειρίες. «Don't Push the River»

Γιάννης Παππάς: Η performance «Ημιβαρής δόξα» (Demi Gloire), εμπειρεύοντας μια παρεμβατική πρακτική, έφερε τους επισκέπτες αντιμέτωπους να ακολουθούν, από τον έξω χώρο του μουσείου, την επεκτατική ανάρτηση μιας λευκής σημαίας, στον εσωτερικό μεταβαλλόμενο χώρο του μουσείου σε εργαστήριο, απ' όπου παράχθηκε η όλη δράση. Τόσο η καθημερινή και πολύωρη διαδικασία παραγωγής εντός του μουσείου όσο και η «επικοινωνία» των επισκεπτών, που ανακάλυπταν τη σχέση προορισμού και πηγής, δημιούργησε την εντύπωση ενός καλέσματος για μια παγκόσμια εκκευρία μέσω μιας συμβολικής παρέλασης, η οποία τελικά κατευθύνθηκε προς το κέντρο της Αθήνας, την Ομόνοια. Νικόλαος: Η performance με τίτλο «Ημιβαρής δόξα» ήταν για μια ακόμα φορά ένα πείραμα και παράλληλα ένα μάθημα για μένα. Έβαλα τον εαυτό μου σε μια κατάσταση πρωτόγνωρη, την οποία για να κατανοήσω έπρεπε να συγκεντρωθώ και να ελευθερωθώ ταυτόχρονα από τα ήρπει, για να βγει ο αληθινός μου εαυτός, όπως και έγινε στο τέλος πολύ φυσικά. Ο κόσμος έδειξε να καταλαβαίνει πότε είχα την επιθυμία να μειώω κλειστός σε μένα και πότε ανοικτός για αλληλεπίδραση, και υπήρξαν πολύ συγκινητικές στιγμές και πολλές όμορφες αντιδράσεις, όπως και απόψεις για την performance αυτή. Ήταν δυνατή και διδακτική εμπειρία.

PASHIAS: Έχοντας ως μόνη συνθήκη τη συνεχόμενη επαφή της γυμνής κοιλιακής χώρας με τέσσαρις τετρωμένες πετοινές από τοίχο σε τοίχο, ξεκίνησα το έργο μου, αντιμέτωπος με τις πρώτες 8 ώρες, σαν αθλητής ο οποίος καλείται να εκτελέσει μία άσκηση. Η πρώτη μέρα αποτέλεσε αναγκαίο πρόλογο της performance. Αντιμετωπίζοντας το «άγνωστο» πεδίο της αρχής, μήπκα πλέον τη δεύτερη μέρα στην παλαίστρα ως εικαστικός καλλιτέχνης, καταφέροντας να μετατρέψω τη χειρονομία αυτή σε αναγκαία προσπάθεια εύρεσης των ορίων του σώματός μου. Ταυτόχρονα, το σώμα σπρώχνει το πλαίσιο δράσης προς τα έξω, προς το κοινό που παρακολουθεί από μία απόσταση, την οποία προσπαθώ να εκμηδενίσω ενεργειακά. «Diagrama - Training for Performance #6»

Θωμάς Διάφας: Μετά τις πρώτες τρεις μέρες της performance, όπου ήρθα σε επαφή και συζήτησα με πάνω από 100 επισκέπτες την ημέρα, διέκρινα μια ρευστότητα στη σχέση κοινού και καλλιτέχνη-έργο τέχνης. Μιας και δεν υπήρχε κάποιο υλικό να εκτεθεί ή κάποια συνθήκη να παρακολουθηθεί που να τους υπενθυμίζει τα όσα ορίζουν ως τέχνη, ειπώθηκαν οι φράσεις «αυτό δεν είναι μια performance» και «εσύ δεν είσαι ένας performer». Τι θα γινόταν αν όλα τα έργα ήταν ένας πραγματικός διάλογος με το κοινό; Δυο κυρίες μου εκμυστηρεύτηκαν ότι παρακολουθούν τέχνη για να αλλάξουν τις ζωές τους. Έχει ο καλλιτέχνης ευθύνη όταν απευθύνεται; Έχει ο άνθρωπος ευθύνη στην κοινωνία που επηρεάζει και επηρεάζεται; Ανυπομονώ να έρθει η δεύτερη φάση της performance, στις 19, 20, 21 του Απριλίου. «Χόρεψε μαζί μου»

AS ONE ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ NEON ΚΑΙ MAI | ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016 | ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ | ART DIRECTOR: ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΖΟΒΑΡΑΣ | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΣΟΥΚΑΛΑ, ΠΑΝΟΣ ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ | ΔΙΟΡΘΩΣΗ: ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΚΟΥΡΙΩΤΗΣ | ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ

— TESTIMONIALS

ΕΙΜΑΙ ΣΟΚΑΡΙΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΤΙΓΜΗ. ΜΕ ΤΟ ΠΟΥ ΜΕ ΕΠΙΑΣΕ Ο ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΑΡΓΑ, ΕΝΙΩΣΑ ΣΑΝ ΝΑ ΕΙΜΑΙ ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ. ΤΟ ΧΕΡΙ ΤΗΣ ΜΑΜΑΣ ΜΟΥ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΟΥ ΒΗΜΑΤΑ. ΑΜΕΣΩΣ ΜΟΛΙΣ ΜΕ ΒΑΖΕΙ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΡΕΚΛΑ ΝΙΩΘΩ ΣΑΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ. ΟΠΩΣ ΒΑΖΟΥΜΕ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΜΑΣ ΝΑ ΚΑΘΙΣΕΙ ΑΝΑΠΑΥΤΙΚΑ ΑΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΣΤΟΥΣ ΩΜΟΥΣ ΓΙΑ ΝΑ ΝΙΩΘΕΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.

ΣΟΦΙΑ

ΗΡΕΜΙΑ, ΩΡΑΙΟΣ ΥΠΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΗΡΕΜΙΑ, ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΙΧΑ ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥ ΑΛΛΑ ΜΕ ΗΡΕΜΟ ΤΡΟΠΟ.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΚΩΦΩΝ «ΤΡΕΛΑ ΧΡΩΜΑΤΑ»

ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΑΝ ΕΙΧΕ ΠΙΟ ΠΟΛΛΕΣ ΦΑΚΕΣ Ή ΚΟΚΚΟΥΣ ΡΥΖΙ, ΜΑ ΞΕΡΩ ΠΩΣ Η ΕΚΘΕΣΗ ΕΤΟΥΤΗ ΔΩ ΑΞΙΖΕΙ!
ΛΙΛΙΑΝ

ΒΡΕΘΗΚΑ ΝΑ ΠΕΡΠΑΤΩ ΜΕ ΚΑΠΟΙΟΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΑ ΑΛΛΑ ΕΝΙΩΘΑ ΣΙΓΟΥΡΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ. Ο ΕΝΑΣ ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΣΕ ΤΟΝ ΑΛΛΟΝ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΒΛΕΠΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΤΙΠΟΤΑ. ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΕ ΧΑΙΡΕΤΗΣΕ ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΜΟΥ ΜΙΑ ΑΓΚΑΛΙΑ. ΜΕ ΑΓΓΙΞΕ Η ΚΟΠΕΛΑ ΚΑΙ ΜΕ ΟΔΗΓΗΣΕ ΣΤΗΝ ΕΔΡΑ ΚΑΙ ΕΚΛΕΙΣΑ ΤΑ ΜΑΤΙΑ. ΕΝΙΩΣΑ ΝΑ ΦΤΑΝΩ ΒΑΘΙΑ ΜΕΣΑ ΜΟΥ...

ΑΝ ΣΥΝΗΘΙΣΟΥΜΕ ΝΑ ΑΚΟΥΜΠΑΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΔΕΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟ ΑΓΓΙΓΜΑ ΤΟΥΣ, ΤΟΤΕ ΟΛΑ ΘΑ ΗΤΑΝ ΠΙΟ ΦΩΤΕΙΝΑ, ΠΙΟ ΞΕΚΑΘΑΡΑ.

ΟΙ ΡΥΘΜΟΙ ΜΑΣ, ΟΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΑΣ, ΟΛΑ ΞΕΚΙΝΟΥΝ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΥΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ. ΕΚΛΕΙΣΑ ΤΑ ΑΥΤΙΑ ΜΟΥ, ΑΚΟΥΣΑ ΤΟΥΣ ΧΤΥΠΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΟΥ. ΚΑΠΟΙΟΣ ΜΕ ΚΡΑΤΗΣΕ ΑΠΟ ΤΟ ΧΕΡΙ ΚΑΙ ΜΕ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΕ.
ΜΙΧΑΕΛΑ Ζ.

ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΑ ΟΤΙ ΜΕ ΜΙΑ ΚΙΝΗΣΗ, ΑΓΓΙΓΜΑ Ή ΧΡΩΜΑ, ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΟΥΝ ΚΑΠΟΥ, ΚΑΘΕ ΣΤΙΓΜΗ ΚΑΙ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ ΕΧΩ ΥΠΑΡΞΕΙ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ.

ΝΑΤΑΣΑ ΚΟΡΕΝΤΗ

ΒΡΙΣΚΩ ΠΑΝΤΑ ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΠΑΦΗ - ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΛΕΙΠΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ - ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΗΤΑΝ ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΒΡΕΘΟΥΜΕ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΑΖΙ.

ΜΠΗΚΑ ΚΑΠΩΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΜΕ ΣΚΕΠΤΙΚΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΓΗΚΑ ΑΛΛΙΩΣ. ΕΠΙΔΡΑΣΤΙΚΟ, ΔΥΝΑΤΟ. ΜΕ ΑΓΓΙΞΕ.

ΠΕΝΝΥ ΚΟΥΤΡΑ

ΤΟ ΣΦΙΞΙΜΟ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΠΟΣΑ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΔΕΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟ. ΕΣΦΙΓΓΑ ΤΟ ΧΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΔΗΓΟΥ ΜΟΥ, ΤΟΣΟ ΑΠΟ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΑΠΟ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑ...
ΣΟΦΙΑ- ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΣΗΜΕΡΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ...ΕΥΧΑΡΙΣΤΟ
ΜΑΡΙΑ Κ.

ΕΝΙΩΣΑ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΑ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΠΟΙΑ ΣΤΙΓΜΗ, ΝΑ ΜΕΤΑΔΙΔΩ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΝΑ ΜΟΥ ΜΕΤΑΔΙΔΟΥΝ ΑΛΛΕΣ, ΝΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΑΙΜΑ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΣΤΙΓΜΗ ΝΑ ΜΟΥΔΙΑΖΩ...
ΝΙΚΟΣ

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΒΥΘΟ ΤΗΣ ΜΑΤΙΑΣ, ΤΗΣ ΕΠΑΦΗΣ, ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ. Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΠΛΑ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ. Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ. Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΤΟΙΧΟ...
ΙΣΙΔΩΡΑ Τ.

Η ΤΟΣΗ ΑΠΛΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΣΕ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΑΠΕΙΡΟ, Η ΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ, ΤΟ ΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙΣ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΛΕΕΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΣΕ ΞΕΚΟΥΡΑΖΕΙ...ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΜΒΕΙ Σ'ΑΥΤΗ ΤΗ ΖΩΗ.

ΕΛΕΝΑ ΓΑΒΡΑ

ΕΙΧΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΑ ΑΙΣΘΑΝΘΩ ΕΤΣΙ. ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΜΕ ΕΒΑΖΕ ΓΙΑ ΥΠΝΟ Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ, ΜΕ ΣΚΕΠΑΖΕ, ΜΕ ΦΡΟΝΤΙΖΕ, ΜΟΥ ΕΔΙΝΕ ΣΤΟΡΓΗ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ.
ΑΝΝΑ

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΗΤΑΝ ΥΠΕΡΟΧΗ. ΜΙΑ ΟΑΣΗ ΣΤΗ ΔΥΣΚΟΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΒΙΩΝΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΜΑΣ!
ΕΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟ ΚΑΙ ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΟ Η ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΝΟΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΙΩΠΗ ΜΑΣ.

ΖΥΡΑΝΝΑ ΖΑΤΕΛΗ

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΜΑΣ. ΤΙΠΟΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, ΤΙΠΟΤΑ ΛΙΓΟΤΕΡΟ.
Φ.